

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE

2290

Na temelju članka 30. stavka 1. podstavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 33/02, 58/02, 175/03, 136/04 i 76/07), na prijedlog načelnika Glavnoga stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske i uz suglasnost ministra obrane, donosim

PRAVILNIK

O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE

I. TEMELJNA ODREDBA

Članak 1.

Pravilnikom o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuju se sva bitna pitanja unutarnje organizacije rada, odnosa, prava i obveza te izgled i ponašanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Oružane snage).

II. DNEVNE AKTIVNOSTI I UNUTARNJA SLUŽBA

1. Dnevne aktivnosti

Raspored dnevnih aktivnosti

Članak 2.

(1) Rasporedom dnevnih aktivnosti propisuje se:

- ustajanje, odmor, slobodne aktivnosti, počinak,
- održavanje tjelesne spremnosti i tjelesne higijene,
- prehrana,
- postrojavanje, smotra, dizanje i pozdrav zastavi Republike Hrvatske, dnevna zapovijed, spuštanje zastave Republike Hrvatske, počast himni Republike Hrvatske
- školovanje i obuka.

(2) Raspored dnevnih aktivnosti propisuje zapovjednik postrojbe, a ako je u vojnom objektu smješteno više postrojbi, raspored propisuje zapovjednik vojnog objekta.

- (3) Pod vojnim objektom u smislu odredbi ovog Pravilnika podrazumijevaju se vojarne, vojni poligoni, taborišta, vojna vježbališta i vojna strelišta.
- (4) Rasporedom dnevnih aktivnosti propisuje se i rad dušobrižnika – predstavnika vjerskih zajednica, u skladu s ugovorima i protokolima sklopljenim s vjerskim zajednicama.
- (5) Za vrijeme pripravnosti, povišenih mjera borbene spremnosti i prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća, kao i pri izvršavanju vojnih zadaća koje zahtijevaju drukčiju organizaciju rasporeda dnevnih aktivnosti, raspored se usklađuje sa zadaćama postrojbe.

Ustajanje, odmor, slobodne aktivnosti, počinak

Članak 3.

- (1) Pripadnici Oružanih snaga koji cjelodnevno borave u vojnim objektima radnim danom u pravilu ustaju u 6.00 sati, a neradnim danom i blagdanom u 8.00 sati, a počinak je u pravilu u 22.00 sata.
- (2) Zapovjednici razine samostalne bojne, pukovnije, brigade i više, odnosno zapovjednik vojnog objekta, određuju početak i završetak dnevnih aktivnosti u skladu sa zadaćama svojih postrojba, pri čemu su dužni osigurati ustajanje minimalno 90 minuta prije početka radnog vremena, a tijekom 24 sata odmor u neprekidnom trajanju od 8 sati.
- (3) Kadetima se raspored dnevnih aktivnosti usklađuje s obvezama na fakultetu.
- (4) Pripadnici Oružanih snaga imaju pravo na dnevni odmor u skladu s propisanim rasporedom dnevnih aktivnosti.
- (5) Pripadnici Oružanih snaga imaju pravo bavljenja slobodnim aktivnostima u skladu s propisanim rasporedom dnevnih aktivnosti.

Održavanje tjelesne spremnosti i tjelesne higijene

Članak 4.

- (1) Vojnim se osobama planski osigurava održavanje zahtijevane razine tjelesne spremnosti redovitom provedbom tjelesne vježbe, i to minimalno tri puta tjedno ne manje od po 90 minuta.
- (2) Vojnim se osobama osigurava održavanje tjelesne higijene u skladu s propisanim rasporedom dnevnih aktivnosti.

Prehrana

Članak 5.

- (1) Prehrana u Oružanim snagama odvija se u pripadajućim prostorijama (blagovaonicama, odnosno vojnim restauracijama gdje je to moguće) prema rasporedu dnevnih obroka i propisanom redoslijedu.
- (2) Konzumacija obroka može početi nakon što dežurni vojnog objekta odobri podjelu jela.

(3) Časnici, državni službenici i dočasnici u pravilu jedu odvojeno od ostalih pripadnika Oružanih snaga.

(4) Za vrijeme konzumacije obroka ne izdaju se zapovijedi, osim u slučaju uzbune.

Postrojavanje, smotra, dizanje i pozdrav zastavi Republike Hrvatske, dnevna zapovijed, spuštanje zastave Republike Hrvatske, počast himni Republike Hrvatske

Članak 6.

(1) U vojnim objektima se, u pravilu svakodnevno, na određenom mjestu diže i spušta zastava Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: zastava).

(2) Postrojba se postrojava za dizanje i pozdrav zastavi na za to određenom otvorenom prostoru.

(3) Postrojba se može postrojiti i za odavanje počasti, za smotru, prije početka školovanja i obuke te u drugim prigodama prema odluci zapovjednika.

(4) Dizanju zastave u radne dane dužni su nazočiti svi pripadnici postrojba do razine brigade koje su smještene u vojnome objektu te svi polaznici školovanja i obuke svih razina sa zapovjednicima i instruktorima.

(5) Prije pozdrava zastavi zapovjednici desetina, vodova i satnija, odnosno bitnica, obavljaju smotru postrojba.

(6) Smotra obuhvaća vizualni pregled urednosti osoba te pregled oružja, opreme i tvarnih sredstava za planirane dnevne aktivnosti. Smotra se može obavljati i prije početka drugih organiziranih aktivnosti tijekom dana i noći.

(7) Po obavljenoj smotri zapovjednici desetina predaju prijavak zapovjedniku voda, a zapovjednici vodova zapovjedniku satnije, odnosno bitnice.

(8) Postroj daje pozdrav zastavi.

(9) Zastavu diže i spušta vojnik ili kadet prema određenom rasporedu i u nazočnosti dežurnog vojnog objekta.

(10) Za vrijeme pozdrava zastavi, kada je to moguće, intonira se početna kitica himne Republike Hrvatske ili instrumentalna inačica u kraćem trajanju.

(11) Sve vojne osobe koje nisu u stroju tijekom dizanja zastave u vojnom objektu okreću se prema zastavi i zauzimaju osnovni stav, a ako su u odori pozdravljaju zastavu i rukom.

(12) Ostali pripadnici Oružanih snaga tijekom dizanja zastave u vojnom objektu kojima je zastava u vidokrugu, zaustavljaju svoje aktivnosti i okreću se prema zastavi u stojećem stavu.

(13) Nakon pozdrava zastavi čita se dnevna zapovijed.

(14) Za spuštanje zastave ne postrojava se.

(15) Kada nije na stijegu, zastava se čuva u prostoriji dežurnog vojnog objekta.

(16) Vojne osobe odaju počast himni Republike Hrvatske zauzimanjem osnovnog stava, a ostali pripadnici Oružanih snaga počast odaju na uobičajeni način.

Školovanje i obuka

Članak 7.

(1) Školovanje i obuka u Oružanim snagama izvodi se na temelju planova i programa školovanja odnosno napatka i rasporeda obuke, a prema rasporedu određenom u skladu sa zadaćama zapovjedništava, postrojba i ustanova Oružanih snaga (u daljnjem tekstu: zapovjedništva, postrojbe i ustanove).

(2) Na temelju tjednih i dnevnih rasporeda rada planira se i raspoređuje vrijeme za školovanje i obuku i odmor.

(3) Školovanje i obuka u Oružanim snagama u pravilu se izvode danju, a obuka se može izvoditi i noću.

(4) U slučaju noćne obuke sudionicima i provoditeljima noćne obuke produljuje se odmor za onoliko vremena koliko je obuka trajala.

2. Unutarnja služba

Općenito

Članak 8.

(1) U zapovjedništvima, postrojbama i ustanovama, vojarnama, vojnim poligonima i drugim vojnim objektima neprekidno je organizirana unutarnja služba u skladu s ovim Pravilnikom i elaboratima unutarnje službe sa zadaćom osiguranja planskog odvijanja rada, zaštite ljudi, objekata i materijalnih sredstava.

(2) Unutarnja služba obuhvaća:

- osiguranje objekata (straža i stražarska služba)
- nadzorno-propusnu službu,
- dežurstvo
- protupožarnu službu.

(3) Na dužnosti unutarnje službe određuju se vojne osobe.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovog članka, na dužnost nadzorno-propusne i protupožarne službe mogu se odrediti i državni službenici i namještenici.

(5) Dužnosti unutarnje službe oslobađaju se dušobrižnici i trudnice. Djelatnici vojno-obavještajnog roda raspoređeni u Oružane snage ne raspoređuju se na dužnost unutarnje službe. Na temelju ocjene vojnog liječnika pojedine vojne osobe mogu biti privremeno oslobođene obavljanja dužnosti unutarnje službe.

(6) Majka s djetetom do tri godine starosti i samohrani roditelj s djetetom do šest godina starosti mogu se odrediti na dužnost unutarnje službe uz osobni pristanak.

(7) Nadležni zapovjednik elaboratom unutarnje službe propisuje zadaće i dužnosti osoba za vrijeme obnašanja unutarnje službe.

(8) Nadležni zapovjednik svojom zapovijedi utvrđuje rednu listu osoba koje obavljaju dužnosti unutarnje službe. Redna lista vodi se poimenično tako da osobe koje obavljaju dužnost budu ravnomjerno opterećene.

(9) Osoba određena za dužnosti unutarnje službe obavještava se o tome najkasnije sedam dana prije primanja dužnosti.

(10) Nadležni zapovjednik organizira funkcionalnu obuku vojnih osoba za obnašanje dužnosti unutarnje službe.

Osiguranje objekata (straža i stražarska služba)

Članak 9.

(1) Na temelju zapovijedi nadređenog zapovjedništva, zapovjednik samostalne bojne i više razine svojom zapovijedi regulira osiguranje objekata iz svoje nadležnosti.

(2) Zapovijed za osiguranje objekata obuhvaća:

– nadležnost i odgovornost zapovjedništava, postrojba i ustanova za osiguranje pojedinih objekata,

– zaštitu od motrenja i snimanja i pristupa važnim objektima postavljanjem odgovarajućih znakova zabrane pristupa

– primjenu inženjerijskog osiguranja objekata,

– organizaciju veze,

– primjenu protuobavještajnih mjera sigurnosti i osiguranja,

– organizaciju suradnje s policijskim postajama, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i stanovništvom.

(3) Osiguranje objekata se može pojačati za vrijeme pripravnosti, u stanju neposredne ugroženosti ili u ratnome stanju te u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća:

– obvezivanjem većeg broja vojnih osoba za fizičko osiguranje objekata i organiziranjem postrojba za intervenciju na ugroženim objektima,

– tehničkim sredstvima osiguranja objekata,

– dodatnim inženjerijskim osiguranjem objekata.

Članak 10.

- (1) Straža je naoružana postrojba ili skupina vojnih osoba koja fizički osigurava objekte, materijalna sredstva i ljude.
- (2) Straža je promjenjiva sastava i jačine, a čine je zapovjednik straže, potreban broj stražara i razvodnici straže ako straža ima više od tri stražarska mjesta.
- (3) Straže mogu biti: unutarnje, izdvojene, pokretne i počasne.
- (4) Unutarnje straže obavljaju službu za potrebe zapovjedništava, postrojba i ustanova.
- (5) Izdvojene straže osiguravaju izdvojene objekte. Izdvojeni objekti su skladišta ubojitih borbenih sredstava ili drugi vojni objekti udaljeni od matične vojne postrojbe u čije područje odgovornosti pripadaju, te na kojima se dužnost obavlja kontinuirano u razdoblju od sedam ili više dana u otežanim uvjetima rada u smjenama.
- (6) Pokretne straže osiguravaju ljude u pokretu i materijalna sredstva u pokretu.
- (7) Počasna straža određuje se za osobite prigode.
- (8) Organizacija, rad i uporaba straže propisuje se Pravilnikom o stražarskoj službi u Oružanim snagama.

Nadzorno-propusna služba

Članak 11.

- (1) U vojnim objektima organizira se nadzorno-propusna služba radi nadzora ulaska i izlaska osoba, prometnih sredstava i uporabe vozila u vojnim objektima.
- (2) Dužnosti nadzorno-propusne službe propisuje zapovjednik vojnog objekta.

Dežurstvo

Članak 12.

- (1) Dežurstvo je funkcija unutarnje službe i potporna funkcija rukovođenja i zapovijedanja.
- (2) Dežurstvo kao funkcija unutarnje službe se obavlja u zapovjedništvima postrojbama i ustanovama do razine brigade i njima ravnih ustrojstvenih jedinica Oružanih snaga.
- (3) Dežurstvo se odvija neprekidno u trajanju od 24 sata. Nakon primopredaje dužnosti dežurni i njegov pomoćnik oslobađaju se svih obveza i zadaća sljedeća 24 sata.
- (4) Dežurnom se određuje pomoćnik. Dežurni i pomoćnik nose oznake dežurnog.
- (5) Dežurstvo se obavlja u posebnim prostorijama.

(6) Na dužnost dežurnog u bojni, pukovnji, brigadi, vojarni, bazi i ustanovi određuju se časnici, a za pomoćnika dočasnici.

(7) Dežurni bojne:

- prije preuzimanja dužnosti upoznaje se s propisima unutarnje službe, organizacijom, razmještajem i zadaćama bojne,
- obavlja poslove propisane elaboratom unutarnje službe bojne,
- pregledava prostorije,
- prati dnevne događaje i stanje u bojni te o istome upoznaje zapovjednika bojne i nadređenog dežurnog,
- održava stalnu vezu s nadređenim dežurnim,
- vodi brojno stanje,
- izrađuje izvješća prema elaboratu,
- osigurava red i mir za vrijeme odmora i počinka,
- u slučaju požara postupa u skladu s elaboratom o zaštiti od požara,
- najkasnije 30 minuta nakon signala za počinak izvješćuje nadređenog dežurnog o stanju u bojni, a zapovjedniku bojne predaje prijavak po njegovu dolasku u prostorije,
- nadzire stanje naoružanja i materijalnih sredstava,
- zapažanja vezana za službu upisuje u knjigu dežurstva,
- obavlja i ostale poslove koje mu zapovjedi zapovjednik bojne ili nadređeni dežurni.

(8) Dežurni bojne i pomoćnik nazoče obuci u sastavu ustrojstvene jedinice u koju su raspoređeni u skladu s dužnostima i obvezama.

(9) Dužnosti dežurnog pukovnije, brigade, baze, ustanove iste su kao i dežurnog bojne, ali se prilagođuju zadaćama pukovnije, brigade, baze i ustanove.

(10) Zapovjednik zapovjedništva, postrojbe i ustanove može odrediti i posebno dežurstvo sa zadaćom stručne potpore u provedbi značajnijih aktivnosti.

Članak 13.

(1) U vojarni se određuje dežurni vojarne. Zapovjednik vojarne odobrava rednu listu dežurstva i određuje dežurnoga i pomoćnika.

(2) Ako je u vojarni jedno zapovjedništvo, postrojba ili ustanova onda je dežurni tog zapovjedništva, postrojbe ili ustanove istodobno dežurni vojarne.

(3) Ako je u vojarni više zapovjedništava, postrojba ili ustanova, na dužnost dežurnog vojarne određuju se ravnomjerno njihovi časnici, a za pomoćnika njihovi dočasnici.

(4) Dužnosti dežurnog vojarne iste su kao i dužnosti dežurnog bojne, ali su prilagođene aktivnostima u vojarni te on obavlja i sljedeće poslove propisane elaboratima:

- izvješćuje zapovjednika vojarne i nadređenog dežurnog ili operativnog dežurnog o stanju u vojarni,
- nadzire rad stražarske i nadzorno-propusne službe,
- nadzire provedbu mjera protupožarne zaštite,
- nadzire rad podređenih dežurnih,
- upravlja razglasom,
- organizira i provodi podizanje i spuštanje zastave,
- nadzire prehranu i odobrava podjelu obroka,
- nadzire rad, red i čistoću u vojarni,
- obavlja i ostale poslove koje mu zapovijedi zapovjednik vojarne i nadređeni dežurni ili operativni dežurni.

(5) U ostalim vojnim objektima određuju se dežurni vojnih objekata čije dužnosti su iste kao i dužnosti dežurnog vojarne, prilagođene aktivnostima u tom vojnom objektu.

Članak 14.

(1) U Glavnom stožeru Oružanih snaga te u ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga gdje je to ustrojem propisano, operativno dežurstvo obavljaju operativni timovi sa zadaćom omogućavanja nadređenom zapovjedniku neprekidnog operativnog zapovijedanja i rukovođenja.

(2) Voditelj operativnog tima obnaša dužnost operativnog dežurnog i nadređeni je časnik operativnom timu.

(3) Voditelju operativnog tima podređeni su svi voditelji podređenih operativnih timova, odnosno dežurni svih podređenih zapovjedništava, postrojba i ustanova u kojima nisu ustrojani operativni timovi.

Članak 15.

(1) Radi osiguranja zapovijedanja i rukovođenja za vrijeme pripravnosti, u stanju neposredne ugroženosti ili u ratnome stanju u zapovjedništvima ustrojstvenih jedinica razine brigade i više ustrojava se dežurna skupina.

(2) Dežurnu skupinu svojom zapovijedi određuje zapovjednik ustrojstvene jedinice za koju se dežurna skupina ustrojava.

(3) Zadaća je dežurne skupine rješavanje, odnosno predlaganje rješavanja svih pitanja iz područja mjera povećane borbene spremnosti te izvanrednih zahtjeva zapovjedništava, postrojba i ustanova.

(4) Dužnost u dežurnoj skupini traje u pravilu sedam dana. Osobe određene za tu službu, obavljaju u radnome vremenu svoje redovite zadaće, a izvan radnog vremena dolaze prema planu ili po pozivu voditelja operativnog tima u operativno središte.

Protupožarna služba

Članak 16.

(1) Protupožarna služba organizira se u svim vojnim objektima te na drugim mjestima na kojima postrojbe borave i provode aktivnosti.

(2) Zaštita od požara je skup sljedećih mjera:

- motrenje i dojava,
- provedba preventivnih mjera zaštite od požara,
- obuka pripadnika Oružanih snaga u gašenju požara,
- osiguranje opreme i sredstava za gašenje požara,
- gašenje požara,
- uklanjanje posljedica požara.

(3) Zaštita od požara organizira se kao samozaštita i zajednička zaštita od požara.

(4) Samozaštitu i zajedničku zaštitu od požara organiziraju sva zapovjedništva, postrojbe i ustanove. Zajednička zaštita od požara uključuje se kada mjere samozaštite nisu dovoljne za gašenje požara.

(5) Zapovjednici zapovjedništava, postrojba i ustanova odgovorni su za organizaciju, provedbu i nadzor provedbe zaštite od požara uz pomoć stručnih osoba za zaštitu od požara.

Članak 17.

(1) Zapovjednik vojnog objekta odgovoran je za zaštitu od požara u vojnom objektu i poduzima sljedeće mjere:

- određuje svojom zapovijedi stručnu osobu za zaštitu od požara i njegovog zamjenika koji su odgovorni za provedbu zaštite od požara te propisuje njihove obveze,
- određuje protupožarnu skupinu, zapovjednika skupine i njegova zamjenika, propisuje im obveze i provjerava njihovu osposobljenost i uvježbanost,
- osigurava opremanje protupožarnim sredstvima i opremom,
- organizira redovit nadzor ispravnosti sredstava i opreme,

- odobrava plan zaštite od požara,
- organizira suradnju s vatrogasnim postrojbama u mjestu,
- provjerava spremnost protupožarne skupine za intervenciju protiv požara,
- izvješćuje nadređenoga zapovjednika o požaru i određuje povjerenstvo za istraživanje uzroka nastanka požara.

(2) Plan zaštite od požara za vojni objekt izrađuje povjerenstvo u čijem je sastavu obvezno stručna osoba za zaštitu od požara. S planom zaštite od požara moraju biti upoznati svi zapovjednici postrojba u vojnom objektu.

(3) Plan zaštite od požara dostavlja se:

- stručnoj osobi za zaštitu od požara,
- zapovjedniku protupožarne skupine,
- dežurnom vojnom objektu.

(4) Postrojbama smještenim u vojnom objektu dostavlja se izvod iz plana zaštite od požara u kojem su propisane njihove dužnosti i obveze u provedbi mjera zaštite od požara.

(5) Dužnost svih djelatnika je da prije napuštanja pregledaju svoje radne prostore i uklone sve moguće uzročnike požara u njima.

Članak 18.

(1) U slučaju nastanka požara u vojnom objektu dežurni vojni objekt daje znak za uzbunu protupožarnoj skupini i šalje je na mjesto požara.

(2) Dežurni vojni objekt rukovodi akcijom gašenja požara u skladu s odobrenim planom gašenja.

(3) Ovisno o veličini i karakteru požara, dežurni:

- izvješćuje zapovjednika vojnog objekta o požaru,
- traži pomoć drugih postrojba,
- traži pomoć i od vatrogasne postrojbe u mjestu.

(4) U slučaju nastanka požara izvan kruga vojnog objekta, a koji neposredno ugrožava vojne objekte, dežurni vojni objekt šalje protupožarnu skupinu na mjesto požara i izvješćuje zapovjednika vojnog objekta o nastanku požara.

(5) Zapovjednik vojnog objekta:

- odlučuje o sudjelovanju postrojba u gašenju,
- određuje osobu koja će zapovijedati postrojbama u gašenju,
- odlučuje o pomoći u gašenju u civilnim objektima na zahtjev odgovornih osoba tih objekata ili predstavnika lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

(6) Kod većeg požara u vojnom objektu pripadnici Oružanih snaga napuštaju svoje prostorije i postrojavaju se s oružjem u vojnom objektu na mjestu određenom prema planu gašenja požara.

(7) Pripadnici Oružanih snaga prema odobrenim planovima sudjeluju u gašenju požara, spašavanju ljudi i imovine.

III. PRAVA, OBVEZE I PONAŠANJE PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA

Nošenje i uporaba oružja

Članak 19.

- (1) Vojne osobe u obavljanju borbenih zadaća nose i mogu rabiti oružje.
- (2) Vojne osobe na obuci nose i mogu rabiti oružje sukladno planovima obuke i pravilima uporabe oružja.
- (3) Vojne osobe nose oružje za vrijeme obavljanja dežurstva, stražarske službe i nadzorno-propusne službe. Zapovjednici razine brigade i više mogu zapovijediti i druge slučajeve nošenja oružja.
- (4) Vojne osobe u obavljanju službe iz stavka 3. ovog članka mogu rabiti oružje u situacijama propisanim odredbama Zakona o službi u Oružanim snagama.
- (5) Vojne osobe prije zaduživanja oružja i tijekom obavljanja službe prolaze obuku koja uključuje rukovanje i uporabu oružja sukladno planovima obuke i pravilima uporabe oružja.
- (6) Vojnim osobama zabranjeno je iznošenje oružja izvan vojnih objekata, osim kada je to predviđeno posebnim propisima, planovima obuke ili uporabe ili pak zapovijedima zapovjednika razine samostalne bojne ili njemu ravne ili više razine.
- (7) Vojnim osobama zabranjeno je nošenje oružja tijekom radnog vremena u zatvorenim prostorijama, osim za vrijeme obavljanja dužnosti iz stavka 3. ovoga članka te ako to nije posebno zapovijedeno.
- (8) Vojne osobe dužne su povjereno im oružje držati, čuvati i održavati te njime propisno i savjesno postupati.

Uporaba i održavanje tehničkih sredstava

Članak 20.

- (1) Pripadnici Oružanih snaga obvezni su pravilno rabiti tehnička sredstva koja su im povjerena. Planiranje, osiguranje uvjeta i provođenje mjera održavanja tehničkih sredstava u nadležnosti je svih ustrojstvenih jedinica Oružanih snaga, a realizira se crtom zapovijedanja.
- (2) Zapovjednici zapovjedništava, postrojba i ustanova odgovorni su za ispravnost, kompletnost, održavanje i pravilnu uporabu materijalnih sredstava.

Zapovijedanje

Članak 21.

- (1) Zapovijedanje i rukovođenje u Oružanim snagama provode časnici i dočasnici imenovani i raspoređeni na zapovjedne dužnosti u Oružanim snagama.
- (2) Časnici i dočasnici u Oružanim snagama zapovijedaju u skladu sa propisima.
- (3) Zapovijedanje u Oružanim snagama zasniva se na načelima jednočelništva i subordinacije.
- (4) Za svoj rad, zapovijedanje i rukovođenje pripadnici Oružanih snaga odgovaraju nadređenima.
- (5) Zapovijedi moraju biti jasne i provedive.
- (6) Zapovjednici su dužni pri davanju zapovijedi brinuti se da iste budu pravodobne i učinkovite.
- (7) Zapovijedi se u pravilu daju u pisanom obliku, a mogu biti i usmene. Ako se zapovijed i nalog odnose na zaštitu života i zdravlja ljudi i zaštitu imovine, nadređeni je dužan izdati pisanu zapovijed. Ako se u takvim slučajevima izdaje usmena zapovijed, naknadno se izdaje i pisana.
- (8) Osoba koja je primila usmenu zapovijed, obvezno se očituje da je istu shvatila, izričajem: »Na zapovijed«.
- (9) Kada podređeni izvrši zapovijed, obvezan je o tome odmah izvijestiti nadređenog.
- (10) Zapovijedi se daju neposredno podređenima, a u žurnim slučajevima i drugim podređenima. Pripadnik Oružanih snaga koji je primio zapovijed višeg nadređenog, izvješćuje o tome prvonadređenog.
- (11) Kada podređeni ne može izvršiti zapovijed, o tome je dužan odmah izvijestiti nadređenog.
- (12) Zapovijed može promijeniti ili ukinuti viši nadređeni zapovjednik, pri čemu je osoba kojoj je izdana zapovijed dužna o tome u najkraćem mogućem vremenu izvijestiti prvonadređenog.
- (13) Podređenost je obveza pripadnika Oružanih snaga da bez pogovora, na vrijeme i na najbolji način prema tjelesnim i umnim sposobnostima i okolnostima izvršava zapovijedi nadređenih.
- (14) Podređeni prije pristupanja izvršenju zapovijedi može ukazati zapovjedniku na eventualno postojanje zapreka učinkovitom izvršenju zapovijedi ili na postojanje razloga koji traže drugačiji način izvršenja zapovijedi.
- (15) Pripadnik Oružanih snaga nije obvezan provoditi zapovijedi nadređenih osoba ako su zapovijedi upravljene na izdaju i druga kaznena djela protiv

Republike Hrvatske i Oružanih snaga te protivne običajima ratovanja i pravu oružanih sukoba.

(16) O protupravnim zapovijedima iz stavka 15. ovoga članka pripadnik Oružanih snaga obavezan je odmah izvijestiti osobu nadređenu osobi koja je izdala protupravnu zapovijed, odnosno drugu nadležnu osobu.

Članak 22.

(1) Kada nema pravodobne zapovijedi od nadređenoga i kada to okolnosti nalažu, podređeni koji je najstariji po činu dužan je preuzeti rukovođenje i zapovijedanje.

(2) Pri preuzimanju rukovođenja i zapovijedanja podređeni preuzima i punu odgovornost koju bi za poduzimanje određene radnje imao i njegov nadređeni.

Odgovornost prvog dočasnika

Članak 23.

(1) Prvi dočasnik zapovjedništva, postrojbe i ustanove odgovoran je nadležnom zapovjedniku za djelovanje dočasničkoga lanca potpore.

(2) Prvi dočasnik u svakodnevnome radu pomaže zapovjedniku u svim pitanjima vezanima za vojnike i dočasnike te nadzire postupanje dočasničkog lanca potpore.

Izgled pripadnika Oružanih snaga

Članak 24.

(1) Pripadnici Oružanih snaga dužni su brinuti se o svojem vanjskom izgledu, uredno se šišati i brijati, a brkove i bradu ako ih nose, uredno održavati.

(2) Vojnicima, dočasticima, pripadnicima gardijskih postrojba i postrojba za posebne namjene nošenje brade nije dopušteno, osim po preporuci nadležnog vojnog liječnika i uz odobrenje nadležnog zapovjednika.

(3) Vojne osobe tijekom obnašanja službe dužne su nositi propisanu odoru. Na otvorenom prostoru vojne osobe na glavi nose kapu ili drugo propisano pokrivalo.

(4) Djelatne vojne osobe mogu po osobnom izboru dolaziti na posao i odlaziti s posla u odori ili u civilnoj odjeći. Ročnici i pričuvnici i u slobodno vrijeme, kada su u vojnim objektima, nose odoru.

(5) Pripadnici Oružanih snaga moraju uskladiti svoj vanjski izgled prema sljedećem:

– kosa uredna, ošišana sa strane i na zatiljku do 3 cm, a na tjemenu do 5 cm dužine; ako se nose zalisci, mogu biti dugi do sredine uha,

– kosa pripadnice Oružanih snaga uredna, ošišana tako da ne prelazi donji dio ovratnika košulje; duga kosa mora biti uredno svijena (povezana) tako da ne prelazi gornji dio ovratnika košulje; oblik frizure ne smije smetati pravilnom nošenju pokrivala za glavu ili zaštitne maske,

- dopušteno je bojenje kose, brade ili brkova samo u prirodnim bojama kose, brade ili brkova; nije dopušteno uređivanje frizure urezivanjem raznih likova (npr. crte u kosi),
- brada ne smije biti duža od 0,5 cm te ne smije smetati obavljanju profesionalne dužnosti,
- brkovi ne smiju prelaziti donju usnicu niti biti spojeni sa zaliscima; ne smiju biti duži od crte gdje se spajaju gornja i donja usnica,
- nije dopušteno nošenje nakita ni tetovaža na licu te tetoviranje na vidljivom dijelu tijela,
- nakit ne smije biti vidljiv na odori ili otkrivenim dijelovima tijela (osim nakita iz zadnjeg podstavka ovoga stavka),
- dopušteno je nošenje naočala s dioptrijom i medicinskih sunčanih naočala; sunčane naočale bilo koje vrste i namjene nije dopušteno nositi na postrojanju i na vojnim svečanostima,
- uporaba kozmetičkih preparata mora biti neupadljiva,
- sat, remen, prstenje i naušnice, moraju biti prikladnih boja i veličina, ne narušavajući izgled pripadnika Oružanih snaga.

(6) Izgled pripadnika Oružanih snaga mora odgovarati fotografiji na vojnoj identifikacijskoj ili vojnoj iskaznici.

(7) Iznimno od odredbi stavaka 1. do 4. ovog članka, izgled pripadnika Oružanih snaga koji sudjeluju u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu može se odrediti i drugačije na temelju zapovijedi nadležnog zapovjednika.

Pozdravljanje, obraćanje i predstavljanje

Članak 25.

- (1) Vojne osobe u službi obvezno se pozdravljaju pri susretu. Podređeni i mlađi pozdravljaju nadređene i starije, a oni uzvraćaju pozdrav.
- (2) Kada su u odori, vojne osobe međusobno se pozdravljaju rukom.
- (3) Vojne osobe koje rade u istome radnome prostoru, pozdravljaju se pri prvome susretu.

Članak 26.

- (1) Pripadnici Oružanih snaga u obavljanju službe obraćaju se međusobno s »Vi« i oslovljavaju se s »gospodine« ili »gospođo«.
- (2) Kada se vojne osobe obraćaju jedna drugoj, uz »gospodine« ili »gospođo«, dodaje se i čin, na primjer: »Gospodine satniče!«/»Gospođo satnice!«. Na oslovljavanje vojna osoba odgovara sa, na primjer: »Izvolite, gospodine satniče«/»Izvolite, gospođo satnice«.

(3) Generalima bez obzira na rang, komodorima i admiralima bez obzira na rang, obraća se slijedećim riječima: »Gospodine generale!«/»Gospodine komodore!«/»Gospodine admirale!«, odnosno »Gospođo generalice!«/»Gospođo komodorice!«/»Gospođo admiralice!«.

Članak 27.

(1) Pripadnici Oružanih snaga koji se ne poznaju, međusobno se pri prvom susretu jedni drugima predstavljaju.

(2) Mlađa osoba po činu se predstavlja prva, priopćujući čin, ime i prezime te dužnost i postrojbu. Kada se predstavlja, starija osoba po činu priopćuje čin, ime i prezime.

(3) Ako je vojnu osobu pozvala starija osoba po činu, a međusobno se ne poznaju, mlađa se osoba obraća starijoj sa, na primjer: »Izvolite, gospodine satniče!«, odnosno »Izvolite, gospođo satnice!« i predstavlja se. Ako je vojnu osobu stariji posredno pozvao, mlađi se starijoj osobi obraća sa, na primjer: »Gospodine satniče, zvali ste me«, odnosno »Gospođo satnice, zvali ste me« i predstavlja se ako je ne poznaje.

(4) Na odlasku, mlađa se osoba obraća starijoj s riječima, na primjer: »Gospodine satniče, dopustite da odem«, odnosno »Gospođo satnice, dopustite da odem«.

Izlasci

Članak 28.

(1) Pripadnici Oružanih snaga mogu izlaziti izvan vojnoga objekta redovito, izvanredno i službeno.

(2) Djelatne vojne osobe, državni službenici i namještenici redovito izlaze nakon završetka radnog vremena.

(3) Izvanredni izlazak izvan vojnoga objekta djelatnim vojnim osobama, državnim službenicima i namještenicima u redovito radno vrijeme odobrava nadređeni časnik ili druga nadređena osoba.

(4) Službeni se izlazak odobrava vojnim osobama i državnim službenicima i namještenicima radi obavljanja službenih zadaća i dužnosti.

(5) Izlasci vojnih osoba i državnih službenika i namještenika za vrijeme radnog vremena evidentiraju se uz naznaku mjesta i vremena izlaska te povratka.

(6) Pri redovitom i izvanrednom izlasku vojne osobe nose vojnu odoru ili civilnu odjeću. Na službenom izlasku vojne osobe nose vojnu odoru.

(7) Izlazak vojnih osoba, državnih službenika i namještenika ograničit će se ili obustaviti ako je zapovjedbena pripravnost zapovjedništva, postrojbe i ustanove ili Oružanih snaga u cjelini, u stanju neposredne ugroženosti ili u ratnome stanju, te u slučaju velikih prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća.

(8) Obavljanje dužnosti unutarnje službe, provedba planiranih ili neodgodivih aktivnosti izvan radnog vremena, uzbuna i izvanredna zadaća zapovjedništva, postrojbe i ustanove isključuju redoviti izlazak vojnih osoba.

Članak 29.

(1) Redoviti su izlasci ročnika na služenju vojnog roka:

– subotom od 16.00 sati do 22.00 sata

– nedjeljom i blagdanom od 15.00 sati do 22.00 sata

– od petka u 16.00 sati do nedjelje u 22.00 sata kada su na temeljnoj i specijalističkoj obuci, jednom tijekom pojedinog obučnog ciklusa, ne narušavajući obučni ciklus.

(2) Ročniku se izvanredni izlazak može odobriti radnim danom od 16.00 do 21.00 sati radi obavljanja hitnih privatnih poslova ili zbog posjeta člana uže obitelji, a u izvanrednim situacijama i duže.

(3) Izlaske ročniku, uz pisanu dozvolu, odobrava časnik razine zapovjednika satnije ili više, a izvan radnoga vremena službujući postrojbe odnosno službujući vojarne.

(4) Ročnik na služenju vojnog roka ima pravo na izlazak izvan vojnog objekta u kojem služi vojni rok u skladu s mogućnostima i odlukama nadležnog zapovjednika, a u skladu s potrebama službe.

Putovanja

Članak 30.

(1) Putovanje pripadnika Oružanih snaga može biti privatno ili službeno.

(2) Pripadnik Oružanih snaga može u slobodno vrijeme privatno putovati izvan mjesta prebivališta, pri čemu je dužan javiti o mjestu privremenog boravišta radi osiguravanja pravodobnog pozivanja i dolaska u zapovjedništvo, postrojbu i ustanovu u skladu s propisanom razinom spremnosti.

(3) Na službeni put izvan mjesta službe ili u inozemstvo pripadnik Oružanih snaga ide na temelju zapovijedi ili naloga nadređenog.

(4) Djelatna vojna osoba na službenome putu nosi vojnu odoru ili civilnu odjeću, a u zapovjedništvo, postrojbu i ustanovu javlja se u odori.

(5) Djelatna vojna osoba upućena na rad u inozemstvo javlja se na rad u odori.

(6) Vojnici i kadeti na službenom putu nose vojnu odoru.

(7) Ročnicima je zabranjeno privatno putovati u inozemstvo, osim u iznimnim slučajevima na temelju odobrenja zapovjednika samostalne bojne ili časnika više razine.

(8) Privatno putovanje pripadnika Oružanih snaga obustavlja se ako je zapovjedbno poduzimanje mjera pripravnosti.

Službeni razgovor

Članak 31.

- (1) Službeni razgovor obavlja se po pozivu nadređenog ili na osobni zahtjev tako što se prijavljuje prvonadređenoj osobi.
- (2) Službeni se razgovor obavlja radi rješavanja pitanja u svezi osobnog statusa i djelovanja pojedinca ili rada zapovjedništva, postrojbe ili ustanove.
- (3) Zapovjedniku brigade, zapovjedniku iste ili više razine službeni se razgovor najavljuje pisano uz navođenje teme službenog razgovora.
- (4) Službeni razgovor obavlja se pojedinačno u uredu nadređenog.
- (5) Na službeni razgovor vojna osoba dolazi u vojnoj odori.
- (6) Službene razgovore obavljaju časnici i dočasnici na zapovjednim i voditeljskim dužnostima i dužnostima prvih dočasnika.
- (7) O obavljenim službenim razgovorima vode se zapisnici u knjizi službenih razgovora koju ustrojava zapovjednik razine satnije i više, a koja se čuva u zapovjednikovu uredu.
- (8) Zapisnik potpisuje osoba s kojom se obavlja službeni razgovor i nadređeni koji obavlja službeni razgovor.
- (9) Ako nadređeni ne može riješiti pitanje zbog kojega je pozvao podređenog na službeni razgovor, pisano će zatražiti rješavanje od neposredno više razine zapovijedanja i rukovođenja. Ako se pitanje ne može riješiti niti na toj razini, ono se postupno prosljeđuje s niže na višu razinu zapovijedanja i rukovođenja. Pitanje se s niže na višu razinu zapovijedanja i rukovođenja mora proslijediti najkasnije u roku od pet dana.
- (10) Ako nadređeni ne može riješiti problem na svojoj razini zapovijedanja, a službeni razgovor je obavljen na osobni zahtjev podređenog, nadređeni će zatražiti od podređenog da podnese podnesak u pisanom obliku. Sa zaprimljenim podneskom postupa se sukladno članku 32. ovog Pravilnika.
- (11) Pitanja u svezi osobnog statusa i djelovanja pojedinca, ili rada zapovjedništva, postrojbe i ustanove u načelu se ne mogu rješavati na višoj razini zapovijedanja i rukovođenja ako nisu prethodno iscrpljene mogućnosti rješavanja na nižoj razini zapovijedanja i rukovođenja.

Podnošenje molbi, pritužbi i prigovora

Članak 32.

- (1) Pravo je pripadnika Oružanih snaga da nadređenome upućuje usmene ili podnosi pisane molbe, pritužbe, prigovore i druge podneske u svezi sa svim pitanjima rada u zapovjedništvu, postrojbi ili ustanovi u koje je raspoređen ili imenovan na dužnost te u svezi s osobnim statusom i djelovanjem.
- (2) Nadređeni je dužan svaki podnesak iz stavka 1. ovoga članka podređenog razmotriti, preispitati i riješiti bez odgode u skladu s propisima.

(3) Molbe i drugi podnesci u pravilu se daju u pisanom obliku, a usmeno se mogu dati samo na službenom razgovoru. Kada se na službenom razgovoru usmeno daje molba ili drugi podnesak, a takve je naravi da je treba proslijediti više nadređenoj osobi na uredovanje, nadređeni koji je molbu primio, zatražit će od podređenog da je sastavi i u pisanu obliku.

(4) Molbu ili drugi podnesak koji je nadređeni primio u pisanu obliku, obvezan je riješiti što žurnije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana primitka podneska. Ako nije nadležan za rješavanje, u roku od pet dana od dana primitka dužan je proslijediti podnesak višem nadređenom ili tijelu nadležnom za rješavanje i o tome obavijestiti podnositelja podneska. Ako smatra da je podnesak podređenog osnovan, nadređeni ga je obvezan poduprijeti i predložiti moguće rješenje.

(5) Pravo je svakoga pripadnika Oružanih snaga podnijeti pritužbu protiv nadređenog kada smatra da mu je povrijeđeno određeno pravo.

(6) Pritužba se podnosi isključivo u pisanu obliku i predaje se nadređenom. Zabranjeno je pripadnika Oružanih snaga onemogućavati u njegovu pravu na pritužbu, ili na drugi način utjecati na njega da se ne koristi svojim pravom.

(7) Nadređeni je dužan pritužbu, bez obzira na to protiv koga je podnesena, preispitati i donijeti odgovarajuću odluku. Nakon donošenja odluke, nadređeni je istu u pisanom obliku obvezan dostaviti podnositelju pritužbe te o učinjenome izvijestiti sebi nadređenog.

(8) Nadređeni nema prava rješavati pritužbu koja je podnesena protiv njega, već je istu obvezan poslati na rješavanje višem nadređenom.

(9) Pritužba se može podnijeti najkasnije u roku od tri dana od dana kada se je događaj na koji se odnosi dogodio, a za računanje roka primjenjuju se opća pravila za računanje rokova u upravnom postupku, osim kada je podnositelj pritužbe objektivno spriječen.

(10) Pripadnik Oružanih snaga koji je podnio pritužbu, može je u svako doba prije donošenja odluke povući, te će se smatrati da pritužba nije ni podnesena.

(11) Pripadnicima Oružanih snaga nije dopušteno podnošenje skupnih pritužba. Kada više osoba u istom slučaju smatra da su im povrijeđena prava, svaka osoba sama za sebe podnosi pritužbu. Dogovaranje o podnošenju pritužbe i podnošenje pritužbe u ime drugoga ili drugih pripadnika Oružanih snaga nije dopušteno.

(12) Pripadnik Oružanih snaga koji podnosi pritužbu, obvezan je istu osobno podnijeti te je obrazložiti, a za navode i primjedbe odgovara u skladu s propisima.

(13) Ako pripadnik Oružanih snaga svjesno podnese neopravdanu pritužbu ili ako se u postupku preispitivanja pritužbe utvrdi da je neosnovana, a osoba, ne obazirući se na pouku i savjet nadređenog u svezi s tim predmetom, ponovno podnese pritužbu, snosit će posljedice prema propisima.

Javno istupanje

Članak 33.

(1) Za javno istupanje u svezi sa stanjem i odnosima u Oružanim snagama pripadnici Oružanih snaga moraju pribaviti ovlast ministra obrane ili osobe koju on ovlasti.

(2) U slučaju ispravaka tekstova i navoda, molbi za davanje ovlasti mora se priložiti prijepis teksta koji se ispravlja i tekst ispravka.

Sloboda vjeroispovijedi

Članak 34.

(1) Pripadnicima Oružanih snaga jamči se sloboda vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjerskog ili drugog uvjerenja.

(2) Pripadnicima Oružanih snaga zabranjeno je vrijeđanje i poruga vezano za odredbe stavka 1. ovog članka.

(3) Dušobrižnici će svojim radom pridonositi prihvaćanju vrednota domoljublja, vjerske ravnopravnosti i snošljivosti.

Traženje i primanje darova

Članak 35.

(1) Pripadnicima Oružanih snaga nije dopušteno traženje ni primanje darova i novčanih priloga za osobnu korist, korist obitelji ili poznanika, radi pogodovanja u rješavanju predmeta ili ostvarenja drugih pogodnosti.

(2) Dar simbolične vrijednosti koji nije primljen radi pogodovanja u rješavanju predmeta ili ostvarenja drugih pogodnosti pripadnik Oružanih snaga smije zadržati i to najviše u vrijednosti do 500,00 kuna od istog darovatelja.

(3) Ne smatraju se darovima u smislu ovoga Pravilnika uobičajeni darovi između članova obitelji ili rodbine, odlikovanja, vojne medalje i nagrade kada je to propisano te darovi predstavnika stranih državnih tijela kada je to predviđeno programom.

Konzumiranje alkohola i opojnih droga

Članak 36.

(1) Pripadnicima Oružanih snaga zabranjeno je konzumiranje alkoholnih pića za vrijeme službe. Konzumiranje i posjedovanje opojnih droga je zabranjeno.

(2) Kada postoji sumnja da je pripadnik Oružanih snaga pod utjecajem alkohola ili droga, nadređeni ga je dužan poslati nadležnom vojnom liječniku na pretragu alkoholiziranosti ili utjecaja narkotika. Ako se pretragom utvrdi da je osoba konzumirala alkohol ili drogu, troškove pretrage snosi ta osoba, a u protivnome padaju na teret državnog proračuna Republike Hrvatske, razdjela Ministarstva obrane.

(3) Zapovjednici zapovjedništava, postrojba i ustanova obvezni su brinuti se o provedbi preventivnih mjera radi sprječavanja zlouporabe alkohola i droga.

Zdravstvena zaštita

Članak 37.

(1) Zapovjednici zapovjedništava, postrojba i ustanova odgovorni su za zdravstveno stanje i psihofizičku spremu pripadnika Oružanih snaga te za provedbu higijensko-epidemioloških mjera. Nadležni djelatnici zdravstvene službe odgovorni su za provedbu preventivnih djelatnosti, higijensko-epidemioloških mjera i sanitarnog nadzora, za sprječavanje i rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje, zdravstvenu njegu i rehabilitaciju pripadnika Oružanih snaga.

(2) Nadležni zapovjednici obvezni su radi poboljšanja zdravlja pripadnika Oružanih snaga poduzimati sljedeće mjere i postupke:

- osiguravati uvjete za održavanje osobne i opće higijene,
- pratiti zdravstveno stanje i psihofizičku spremu pripadnika postrojbe te poduzimati mjere da ona bude na što višoj razini,
- poduzimati mjere za sprječavanje pojave bolesti i epidemija te ozljeda u vrijeme obuke i rada,
- osigurati otkrivanje i prevenciju bolesti i ozljeda te otklanjanje njihovih posljedica,
- omogućiti liječenje i rehabilitaciju oboljelih, tjelesno i duševno oštećenih i ozlijeđenih osoba,
- sprječavati konzumiranje alkoholnih pića i opojnih droga,
- odrediti prikladne prostore za pušenje.

(3) Pripadnici Oružanih snaga obvezni su redovito održavati čistoću tijela, odjeće i obuće.

(4) Za vrijeme službe u Oružanim snagama ročnicima je zabranjeno kupanje u rijekama, jezerima ili moru osim po posebnoj zapovijedi nadležnog zapovjednika.

(5) Voda za piće, kuhanje i higijenske potrebe mora biti zdravstveno ispravna. Zdravstvenu ispravnost vode nadziru nadležni djelatnici zdravstvene službe.

Zaštita okoliša

Članak 38.

Pripadnici Oružanih snaga obvezni su brinuti se i poduzimati potrebne mjere za zaštitu okoliša u skladu s posebnim propisima.

Zaštita klasificiranih podataka

Članak 39.

(1) Pripadnici Oružanih snaga, a poglavito osobe odgovorne za organizaciju i provedbu mjera zaštite klasificiranih i neklasificiranih podataka u zapovjedništvima, postrojbama i ustanovama, obvezni su skrbiti se o zaštiti tajnosti tih podataka.

(2) Kod primopredaje dužnosti sve dokumente koji sadrže klasificirane podatke obrane predavatelji dužnosti obvezni su zapisnički i komisijski razdužiti s posebnom pisanom izjavom o neposjedovanju takve dokumentacije u bilo kojem vidu zapisa.

(3) Pripadnici Oružanih snaga dužni su i nakon prestanka službe čuvati tajnost klasificiranog podatka u skladu sa zakonima.

Preuzimanje nove dužnosti

Članak 40.

(1) Vojna osoba premještena ili raspoređena na novu dužnost u zapovjedništvo, postrojbu ili ustanovu javlja se zapovjedniku odnosno čelniku ustrojstvene jedinice u koju je premještena.

(2) Pripadnici Oružanih snaga prije odlaska i nakon povratka s odmora, dopusta, liječenja, bolovanja ili službenog puta osobno se javljaju nadređenome.

Primopredaja dužnosti

Članak 41.

(1) Prilikom promjene zapovjednika, odnosno čelnika ustrojstvene jedinice organizira se primopredaja dužnosti.

(2) Primopredaja dužnosti obavlja se na temelju odgovarajućeg akta o imenovanju odnosno rasporedu na dužnost.

(3) Za pravilnu i pravodobnu primopredaju dužnosti odgovoran je nadređeni zapovjednik, odnosno čelnik ustrojstvene jedinice, koji i nazoči primopredaji.

(4) Prije primopredaje dužnosti osoba koja predaje dužnost obvezna je s osobom koja prima dužnost običi podređene ustrojstvene jedinice i upoznati ga sa zadaćama, nadležnostima i osobama odgovornim za funkcioniranje sustava i provedbu zadaća.

(5) Svečanost primopredaje dužnosti zapovjednika postrojbe obavlja se prema Pravilniku o obredima u Oružanim snagama.

(6) Na primopredaji dužnosti čelnika uprave ili odjela u glavnim operativnim zapovjedništvima obvezni su biti svi djelatnici uprave odnosno odjela.

(7) Nakon obraćanja djelatnicima i podređenim zapovjednicima nazočnima na primopredaji, osoba koja predaje dužnost i osoba koja prima dužnost potpisuju dokument o primopredaji.

IV. SMJEŠTAJ I RED

Općenito

Članak 42.

(1) Zapovjedništva, postrojbe i ustanove smještene su u pravilu u vojnim objektima.

(2) Prostorije za noćni odmor i održavanje higijene pripadnika Oružanih snaga nalaze se u posebnim dijelovima vojnih objekata.

Vojarna

Članak 43.

(1) Vojarna je vojni objekt kojega čine zgrade i objekti s prostorom za boravak, školovanje i obuku te život i rad zapovjedništava, postrojba i ustanova.

(2) Izdvojeni objekti (stražarnice, uprave, zavodi, domovi) i objekti u kojima su samo zapovjedništva ne smatraju se vojarnama.

(3) Ime vojarni propisuje ministar obrane na prijedlog načelnika Glavnoga stožera Oružanih snaga.

Ulaz u vojarnu

Članak 44.

(1) Na ulazu u vojarnu u pravilu se nalaze:

- prijavnica,
- prostorija za posjetitelje,
- sanitarna prostorija.

(2) Prostorija dežurnog vojarne određuje se na pogodnom mjestu u vojarni i opremljena je i uređena na način da omogućuje normalne uvjete rada kao i uvjete smještaja dežurnog i pomoćnika. Zapovjednik vojarne dužan je osigurati navedene uvjete, te osigurati redovitu provjeru stanja i održavanje.

(3) Straža boravi u posebnoj zgradi u vojarni ili u drugoj prikladnoj prostoriji.

Zgrade

Članak 45.

(1) Zgrade u sastavu vojarne označavaju se arapskim brojevima s lijeve na desnu stranu, počevši od glavnoga ulaza, a pločice s brojevima postavljaju se iznad glavnoga ulaza svake zgrade.

(2) Prostorije u zgradi označavaju se arapskim brojevima ispisanima na pločicama koje se postavljaju iznad vrata. Neke se zgrade i prostorije mogu označiti i natpisima, na primjer: »Učionica«, »Čitaonica«, »Klub«.

(3) Na najistaknutijem mjestu u uredima, učionicama, klubovima, drugim prostorijama za rad te blagovaonicama, odnosno vojnim restauracijama obvezno se postavlja grb Republike Hrvatske.

Vojničke spavaonice

Članak 46.

- (1) Vojnička spavaonica se namješta tako da pojedinac u pravilu ima najmanje 5 m² površine i 15 m³ prostora.
- (2) Između kreveta se ostavljaju prolazi od najmanje 1 m, a od zida 0,5 m.
- (3) U spavaonicama nije dopušteno pušiti, kuhati, čistiti obuću ni oružje.
- (4) U vrijeme predviđeno za odmor u spavaonici nije dopušteno razgovarati, uključivati radio ili na drugi način ometati odmor.
- (5) Odjeća, pribor za osobnu higijenu, civilna odjeća i druge osobne stvari drže se u ormarima spavaonica.
- (6) Očišćena obuća ostavlja se u hodniku ili u prostoriji za sušenje odjeće i obuće.
- (7) U spavaonicama se nose papuče.
- (8) Radna odijela (kombinezoni, kuharska odjeća i sl.) čuvaju se u posebnim ormarima izvan spavaonice.
- (9) Kreveti se u spavaonicama ujednačeno namještaju nakon ustajanja: donja se plahta zategne preko madraca počevši od dijela gdje su noge, prema zaglavlju i uvuče ispod madraca. Druga plahta se prostire po krevetu tako da je od uzglavlja odmaknuta za širinu jastuka, po njoj se prostru dvije deke tako da je samo gornja vidljiva i da su od uzglavlja odmaknute za širinu jastuka. Deke se zajedno s plahtom podvuku ispod madraca tako da se rub poravnavanja kraj nogu nalazi na bočnim stranama ispod madraca i okomit je u odnosu na madrac. Plahte i deke dobro se zategnu tako da na njima nema nabora. Jastuk se stavlja u jastučnicu na sredinu uzglavlja, otvor jastučnice okrenut je prema zidu suprotnom od ulaza u spavaonicu. Ručnik se stavi preko uzglavne stranice na krevetu. Na krevetu se ne smiju ostavljati nikakve druge stvari.
- (10) Za žene se određuju i označavaju posebne spavaonice.

Sanitarne prostorije

Članak 47.

- (1) Sanitarne prostorije namijenjene su osobnoj i zajedničkoj higijeni, a sastoje se od kupaonice, umivaonice, zahoda i prostorije za sušenje odjeće i obuće.
- (2) Satnija ili samostalni vod imaju svoje sanitarne prostorije.
- (3) Umivaonice imaju ogledala, utičnice za briaćći aparat i primjerenu rasvjetu.
- (4) Za žene se određuju i označavaju posebne sanitarne prostorije.

Učionice

Članak 48.

- (1) U učionici se izvodi nastava, održavaju predavanja, a može se koristiti i za izvannastavne djelatnosti.

(2) U vojarni se mogu urediti i natkrivene učionice na otvorenom.

Zapovjednik vojarne

Članak 49.

(1) Zapovjednik vojarne je, u pravilu, zapovjednik najviše razine u vojarni, a određuje ga zapovjednik neposredno više razine.

(2) Zapovjednik vojarne:

- određuje razmještaj postrojba u objektima i prostorijama u skladu s propisanim normativima i zapovijedima nadređenog,
- provodi zapovjeđene mjere pripravnosti i uzbunjivanja zapovjedništava, postrojba i ustanova u vojarni,
- organizira sustav veza,
- organizira primanje službenih posjeta,
- organizira protupožarnu zaštitu i određuje postupke kod prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća,
- propisuje način nadzora objekata i održavanje zgrada, instalacija i uređaja,
- određuje mjesta za postrojavanje, vježbališta, parkirališta i drugo,
- propisuje sigurnosne mjere, unutarnju službu, nadzor osoba prilikom ulaska i izlaska iz vojarne, način prijavljivanja stranaka, red i službu u blagovaonici, odnosno vojnoj restauraciji, grijanje i rasvjetu prostorija, uređivanje prostora i iznošenje smeća i otpada,
- organizira osiguranja vojarne, određuje jačinu i sastav straže, stražarska mjesta te propisuje dužnosti straže i stražara,
- propisuje raspored dnevnih aktivnosti,
- usklađuje i odobrava mjere i mjesta za uzbunjivanje postrojbe,
- usklađuje i odobrava mobilizacijska zborišta unutar vojarne za postrojbe koje su u njoj smještene.

Klubovi

Članak 50.

U vojnim objektima mogu se organizirati časnički, dočasnički, kadetski i vojnički klubovi.

Prehrana, opskrba i skladišta u vojarni

Članak 51.

(1) U vojnim restauracijama pripremaju se i poslužuju dnevni obroci hrane. Vojne restauracije mogu biti časničke, dočasničke, kadetske i vojničke.

(2) Za rad i red u vojnim restauracijama odgovorni su dežurni vojarne i dežurni postrojbe.

(3) Nadležni vojni liječnik i veterinar obvezni su najmanje jednom tjedno provesti nadzor:

- zdravstvenog stanja osoblja koje je u dodiru s namirnicama,
- uporabe zaštitne i higijenske odjeće i obuće,
- čistoće i sanitacije svih sanitarnih čvorova,
- tehnološkog procesa tijekom priprave i podjele hrane, i
- mikrobiološke čistoće objekata i pribora za obradu namirnica u skladu s važećim propisima.

(4) Nadzor, čuvanje i analiza obroka obavljaju se prema posebnim propisima.

(5) U vojnim restauracijama na vidljivo mjesto postavlja se raspored podjele obroka po postrojbama te tjedni jelovnik.

(6) Dežurni vojarne obvezan je prije posluživanja hranu kušati te naložiti podjelu obroka.

(7) Ako dežurni vojarne utvrdi da hrana ne udovoljava higijenskim standardima ili normativima, zabranjuje podjelu te o tome izvješćuje nadležnog zapovjednika.

Članak 52.

Opskrbni servis organizira se u vojarni i u nadležnosti je nositelja logističkog osiguranja.

Članak 53.

U skladu s posebnim propisima u sklopu vojarne mogu se uspostaviti tehnički blok i skladišta za čuvanje materijalnih sredstava.

Vojni poligon

Članak 54.

(1) Vojni poligon je uređen i namjenski opremljen zemljišni ili pomorski, odnosno zračni prostor koji služi za obavljanje obuke, školskih, pripremnih i bojevih gađanja, za pripremu i održavanje vojnih natjecanja, za provođenje vježbi, za ispitivanje streljiva i naoružanja, za uništavanje UBS-a te za druge namjene svih sastavnih dijelova Oružanih snaga, te ostalih korisnika po odobrenju.

(2) Vojni poligon za svoje aktivnosti mogu rabiti i strane oružane snage.

(3) Smještaj i red na vojnom poligonu određen je odredbama ovog Pravilnika koje se odnose na smještaj i red u vojarni.

(4) Zapovjednici zapovjedništava, postrojba i ustanova za vrijeme boravka na vojnom poligonu službu, rad i dnevne aktivnosti usklađuju sa zapovjednikom vojnog poligona.

(5) Na vojnom poligonu mogu se nalaziti trajni i privremeni objekti za smještaj pripadnika Oružanih snaga, taborišta, taktička polja za provođenje vojnih vježbi, vojna strelišta, vojna vježbališta i tereni za specijalnu obuku.

Taborište

Članak 55.

(1) Zapovjedništva, postrojbe i ustanove dio svojih zadaća i aktivnosti mogu privremeno izvršavati na taborištu.

(2) Taborište se u pravilu organizira na prostoru vojnog poligona, a u iznimnim slučajevima može se organizirati i na drugim prostorima.

(3) Zapovjednik zapovjedništva, postrojbe i ustanove u suradnji s nadređenim zapovjednikom i zapovjednikom vojnog poligona određuje prostor za taborište na vojnom poligonu.

(4) Ako prostor za taborište nije moguće odrediti na vojnom poligonu, onda ga određuju zapovjednik zapovjedništva, postrojbe i ustanove u suradnji s nadređenim zapovjednikom.

(5) Na taborištu se zapovjedništva, postrojbe i ustanove smještaju pod šatore i u druge prikladne objekte.

(6) Kada je na taborištu više zapovjedništava, postrojba i ustanova, njihovi čelnici rad i dnevne aktivnosti usklađuju sa zapovjednikom taborišta.

(7) Kada je taborište na vojnom poligonu, zapovjednik taborišta rad i dnevne aktivnosti usklađuje sa zapovjednikom vojnog poligona.

(8) Dužnosti zapovjednika taborišta su iste kao i zapovjednika vojarne, a prilagođene taborskim okolnostima.

Vojno vježbalište

Članak 56.

(1) Vojno vježbalište je namjenski uređen i opremljen vojni objekt za provedbu raznih vrsta pojedinačne ili skupne vojne obuke zapovjedništava, postrojba i ustanova.

(2) Vojno vježbalište može biti uređeno i opremljeno i za fizičko vježbanje, šport i rekreaciju te za održavanje športskih natjecanja.

(3) Vojno vježbalište se u pravilu organizira u sastavu vojarne ili vojnog poligona, a može se organizirati i na drugim prostorima.

(4) Službu, rad i dnevne aktivnosti na vojnom vježbalištu regulira zapovjednik vojarne ili vojnog poligona u čijem sastavu je vojno vježbalište.

Vojno strelište

Članak 57.

- (1) Vojno strelište je namjenski uređen i opremljen vojni objekt privremenog ili trajnog karaktera koji služi za obuku u gađanju, provedbu gađanja te za natjecanja u streljaštvu.
- (2) Vojno strelište može biti u okviru vojnog poligona ili organizirano kao samostalni vojni objekt.
- (3) Služba, rad i dnevne aktivnosti vojnog strelišta koje je u okviru vojnog poligona usklađuju sa zapovjednikom vojnog poligona.
- (4) Službu, rad i dnevne aktivnosti na vojnom strelištu koje je organizirano kao samostalni vojni objekt regulira zapovjednik tog strelišta.

V. UZBUNA

Općenito

Članak 58.

- (1) Cilj uzbune je dovođenje zapovjedništva, postrojbe i ustanove na potreban stupanj spremnosti za provedbu borbenih i drugih djelovanja, a ostvaruje se prikupljanjem u planiranom vremenu na mjestima za uzbunu sa zahtijevanom razinom spremnosti.
- (2) Uzbuna može biti:
 - borbena uzbuna,
 - mobilizacijska uzbuna,
 - uzbuna u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća,
 - uzbuna radi obuke, uvježbavanja i provjere.
- (3) Mjesta za uzbunu određuje nadležni zapovjednik. U mjestima za uzbunu skupljaju se pripadnici Oružanih snaga, dijele im se streljivo i dodatna oprema, a zapovjednici provjeravaju brojno stanje i spremnost osoblja te kompletnost opreme.
- (4) Postupci tijekom uzbune određuju se posebnim uputama za svako zapovjedništvo, postrojbu i ustanovu.

Borbena uzbuna

Članak 59.

- (1) Signal za borbenu uzbunu jedinstven je za sva zapovjedništva, postrojbe i ustanove i propisuje ga ministar obrane, a prenosi se odgovarajućim sredstvima veze.
- (2) Za vrijeme borbene uzbune:
 - vojne osobe ne izlaze izvan vojarne,

– pripadnici Oružanih snaga izvan vojarnje čim čuju uzbunu ili o njoj budu obaviješteni, odmah dolaze u vojarnu i odlaze na mjesto za uzbunu svoje postrojbe,

– postrojba koja je na znak uzbune izvan vojarnje, ako je bez oružja i opreme, vraća se odmah u vojarnu. Ako nedostaje samo streljivo i oprema koja se dijeli na mjestu za uzbunu, postrojba odlazi na mjesto za uzbunu, a samo dio postrojbe odlazi po streljivo i opremu.

(3) Zapovjedništva, postrojbe i ustanove izrađuju upute za borbenu uzbunu kojima se određuje:

– tko zapovijeda uzbunu,

– signal za uzbunu,

– dužnosti dežurnih i ostalih tijela unutarnje službe,

– način obavješćivanja zapovjedništva, postrojba i ustanova u različitim okolnostima u vojarni, na taborištu, bazama, vojnom vježbalištu i drugdje te vojnih osoba kada nisu u postrojbi,

– postupak, zadaci i način pojačavanja straže,

– mjesta za uzbunu i redosljed izlaska,

– mjesto čuvanja ključeva objekata,

– organizacija protuzračne obrane, protudesantne, protuoklopne i protuelektronične borbe, protudiverzantskog djelovanja, obavještajnog i borbenog osiguranja te prikriivanja,

– organizacija tehničke i opslužničke potpore,

– postupak s ozlijeđenim i oboljelim osobama te druge mjere zdravstvenog i veterinarskog osiguranja,

– postupak s neispravnim vozilima, drugim tehničkim sredstvima i pismohranom,

– način osiguranja, održavanje veze i izvješćivanje,

– signal za prestanak uzbune.

Mobilizacijska uzbuna

Članak 60.

(1) Mobilizacijsku uzbunu zapovijeda zapovjednik postrojbe koja ima pričuvni sastav ili dežurno tijelo ovlašteno za prijam signala za mobilizacijsku uzbunu.

(2) Mobilizacijska uzbuna provodi se u skladu s odredbama pravilnika kojim se propisuje priprema i provedba mobilizacije Oružanih snaga.

(3) Signal za mobilizacijsku uzbunu jedinstven je za Oružane snage i propisuje ga ministar obrane.

Ostale uzbune

Članak 61.

(1) Postupci zapovjedništava, postrojba i ustanova kod uzbune zbog prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća određuju se posebnom uputom zapovjednika vojnog objekta, zapovjednika bojne i njoj ravnih ili viših postrojbi i ustanova u skladu s opasnostima zbog kojih se uzbuna daje.

(2) Uputom se propisuje:

- tko zapovijeda uzbunu,
- signal za uzbunu,
- dužnosti dežurnih i ostalih tijela unutarnje službe,
- postupak na signal za uzbunu,
- osobna oprema koja se iznosi i vozila za prijevoz,
- mjesto za uzbunu,
- način prehrane i opskrba materijalnim sredstvima,
- način izdavanja goriva i drugih sredstava,
- organizacija sanitetskog osiguranja,
- način kretanja postrojba i njihovo sudjelovanje,
- signal za prestanak uzbune.

Članak 62.

(1) Uzbunu radi obuke, uvježbavanja i provjere zapovijedaju nadređeni zapovjednici ili druge ovlaštene osobe istoga položaja na temelju naputaka i rasporeda obuke.

(2) Za uzbunu radi obuke, uvježbavanja i provjere borbene i mobilizacijske spremnosti određuju se posebni signali.

VI. POSTUPANJE PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA U SUKOBIMA

Postupanje tijekom i nakon sukoba

Članak 63.

(1) Pripadnici Oružanih snaga tijekom oružanog sukoba dužni su na najbolji mogući način izvršavati vojne dužnosti, ulažući sav tjelesni i duševni napor te koristeći sva znanja i vještine.

(2) Pripadnici Oružanih snaga obvezni su poštivati međunarodno ratno i humanitarno pravo, a posebnu zaštitu pružati stanovništvu, zdravstvenomu i

vjerskomu osoblju, ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima te kulturnim dobrima i bogoslužnim mjestima.

(3) Nadležni čelnici zapovjedništava, postrojba i ustanova obvezni su podređene upoznati s odredbama međunarodnih ugovora koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, a kojima se uređuje međunarodno ratno pravo.

Članak 64.

(1) Vojne osobe koje se zbog razvoja borbene situacije odvoje od matične postrojbe, dužne su se priključiti najbližoj postrojbi i boriti se u njezinu sastavu do povratka u matičnu postrojbu.

(2) Postrojbe kojima se tijekom sukoba poremetio borbeni raspored ili koje su razbijene, moraju se čim prije preustrojiti te organizirano uključiti u borbu.

(3) Kada tijekom sukoba zapovjednik postrojbe bude onemogućen zapovijedati postrojbom, zapovijedanje preuzima njegov zamjenik, a ako zamjenika nema, osoba koja je najstarija po činu ili ako nema osobe koja ima čin, osoba najstarija po dužnosti.

(4) Vojnim osobama nije dopušteno za vrijeme borbenih djelovanja ili neposredno prije borbenog djelovanja napuštanje položaja ni odbijanje obavljanja vojne dužnosti.

(5) Lakši ranjenici moraju se odmah po zbrinjavanju vratiti u postrojbu.

(6) Vojne osobe, a poglavito časnici dužni su sprječavati bijeg, bacanje oružja, širenje straha, stvaranje nereda i zabune ili slabljenja borbenog morala postrojbe na bilo koji drugi način.

Članak 65.

(1) Nakon sukoba zapovjednici su obvezni preustrojiti i popuniti postrojbu osobljem i tehnikom, potrebnim količinama streljiva, goriva i maziva.

(2) Nakon sukoba pristupa se identifikaciji i pokapanju poginulih osoba te asanaciji terena i poduzimanju drugih mjera radi zaštite od zaraznih bolesti.

(3) Osvojena protivnikova sredstva zapovjednici preraspodjeljuju u postrojbu ili ih predaju na za to određena mjesta.

Članak 66.

(1) Članovi posade ratnog broda i vojnog zrakoplova mogu napustiti oštećeni brod ili zrakoplov isključivo po zapovijedi nadređenog, a iznimno i bez zapovijedi ako im je neposredno ugrožen život. Prije napuštanja broda ili zrakoplova dužni su poduzeti sve radnje i postupke predviđene za slučaj napuštanja prema propisima o brodskoj službi, odnosno uporabi zrakoplova, osim u slučaju neposredne životne opasnosti.

(3) Kada se iscrpe sve mogućnosti za obranu, vojna je osoba obvezna uništiti ili oštetiti vojno skladište, ratni brod, vojni zrakoplov, tenk ili drugo borbeno sredstvo kako ne bi neoštećeno palo u ruke protivniku.

Postupanje u zarobljeništvu

Članak 67.

- (1) Vojne su osobe obvezne poduzimati sve potrebne mjere kako bi izbjegle zarobljavanje te im je zabranjena predaja protivniku prije nego što su iscrpili sve mogućnosti obrane.
- (2) Zarobljena vojna osoba dužna se ponašati prema pravilima međunarodnoga ratnoga prava.
- (3) Zarobljena vojna osoba prilikom ispitivanja priopćava samo svoje prezime, ime i čin, nadnevak rođenja i matični broj te zahtijeva prava koja joj prema međunarodnome ratnome pravu pripadaju.
- (4) Zarobljenoj vojnoj osobi zabranjeno je protivniku svjesno davati bilo kakve podatke i informacije koje bi štetile Oružanim snagama.
- (5) Podređeni su dužni i u zarobljeništvu provoditi zapovijedi i naloge nadređenih i starijih.
- (6) Nadređeni i stariji obvezni su u skladu s okolnostima i mogućnostima zastupati interese podređenih osoba te tražiti ispunjavanje međunarodnih konvencija.

Postupanje sa zarobljenicima

Članak 68.

- (1) S ratnim se zarobljenicima mora postupati čovječno uz poštivanje njihova čina, osobe i vojničke časti, u skladu s odredbama međunarodnog ratnog i humanitarnog prava.
- (2) Zabranjeno je fizičko i duševno zlostavljanje i mučenje zarobljenika te izlaganje javnoj poruzi.
- (3) S ranjenim i bolesnim zarobljenicima postupa se kao i s vlastitima, a zarobljeni časnici, ako prilike omogućuju, odvajaju se od dočasnika i vojnika.
- (4) Pripadnici Oružanih snaga obvezni su ratnim zarobljenicima, odmah nakon zarobljavanja, oduzeti oružje, opremu i dokumente, osim osobne zaštitne opreme, a ranjenima i bolesnima pružiti nužnu medicinsku pomoć te ih u najkraćem roku predati u bolnicu ili drugu zdravstvenu ustanovu i o tome izvijestiti nadređenog.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 69.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Službovnik Oružanih snaga (Broj: PA7-47/1-92, Broj: PA7-17/1-93, Broj: PA7-234/1-93, Broj: PA7-59/1-94, Broj: 01-041-00-61/2-A5, Broj: 01-041-01-217/2-A11 i Broj: 01-041-04-353/5-A36) osim odredbi Službovnika koje se odnose na područje vojnih obreda i koje se primjenjuju do dana stupanja na snagu Pravilnika o obredima u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Članak 70.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 807-03/09-02/02

Urbroj: 71-03/1-09-02

Zagreb, 22. srpnja 2009.

PREDSJEDNIK REPUBLIKE
I VRHOVNI ZAPOVJEDNIK
ORUŽANIH SNAGA
Stjepan Mesić, v. r.